

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST
DE MORBIS CURANDIS,
LIBER DVODECIMVS.
ARGVMENTVM LIBRI.

Symptomata quaecumq; insigniora sunt aduertendas vires, ac cum febris inuadunt, curare docet.

Quo pacto aduersus symptomata pugnandum pro ratione noxae, quam viribus inferunt.

CAP. I.

On sunt, sicut nonnulli autumant, ea quae cum symptomatis consistunt febres, aut febrium genus vllum, aut species differentia, uel sed veluti tum alius morbus alij morbo, tum symptoma symptomati vno tempore, eodem in corpore copulatur: sic & cum febre incidunt quaedam grauiora symptomata, quibus prospici maiore medentis sollicitudine debet. Nam de leuioribus quae febrium generationi necessario succedunt, adeo oino non meminerunt, ut etiam ceu prorsus non sint, innominata ea reliquerint. At quae vel rarerer febricitantibus incidunt, vel comunem magnitudinem excedunt, seorsum ab alijs tradenda censent. Sunt porro eorū prima differentie tres. Aut. n. in actionū offensa consistunt, aut in retentorū vacuatorum uel immodico excessu, aut corporum ipsorum affectu. Quartum. n. genus numerandum inter symptomata non est, etiam si inter symptomata quae maxime non pauci id posuere: sicut erysipelata, ophthalmias, vlcera, parotidas, reliquaquae id genus. Ex praedictis vero tribus, actionum quidem offensa si contrastant, sollicitudinem medici ad se conuertunt, affectumque deserere cogunt. Idem faciunt & eorum quae retinentur vel expelluntur excessus. At genus symptomatum quod in affectibus consistit, alterius quidem, quem curare oportet, affectus est signum: ipsum tamen nullam seorsum curationem exigit, utpote cum affectu, unde nascitur, vna cessans. Ut. n. in summa dicam, nullum symptoma, quae symptoma est, nec curationis rationem indicat, nec primum immutat. Monstratum. n. est ex morbis ipsis curationis indicationem praestari, veluti ex causis ipsis prouidentiae. Dicitur praeterea est & quomodo prouisio ipsa cum medendo simul sit mista. Ex accidenti tamen symptomata quoque curandi rationem aliquam mutant: causa scilicet locum eo tempore habentia. Eorum omnium, cum veluti cause curationem immutant, vnum caput est. Dico id vnum laesionem: siue ea ipsius virtutis sit, siue affectionis: quoniam si nihil ipsi officiant, curationem non interpellant. Laedunt autem vires vigiliae, dolor, & immodica vacuatio. Affectui vero eadem non vtiq; semper, caeterum magna ex parte nocent, ac potissimum cum fuerint immodica. Ob haec igitur sola, curandi ratione, quam ab initio institueramus, ad praesens mutata, symptoma submouere primum cogimur. Ergo si resoluatur vires, non tamen vehementer sunt iam resolutae, sed adhuc resistunt: ad symptoma tamen sumus attentus, atque id quae primum submouere maturamus. Sin iam resolutae vehementer vires sunt, non modo symptoma sedare, sed etiam illas firmare praeparamus. Quod si vno remedio tum symptoma leniri, tum morbus curari queat, id vtiq; non fuerit symptoma respicere, aut symptomatis causa remedia sumere: sed omnis eiusmodi auxiliorum species plane morbi curatio est. Neque. n. cum lateris dolorem in pleuritide, missio sanguine, vel corpore purgato, sanamus: nec cum abscessum distentum & cum dolore pulsantem diuidimus, ac pus emittimus, eiusmodi curatio symptomatis est. Sed cum, exempli gratia, in dysentericorum deiectionibus, ubi vehementer rodunt, vel tragi succum, vel hircinum seuum, vel rosaceum ceratum per inferius indimus, quibus vtiq; praesidijs ipsa exulceratio intestinorum non sanatur, maxime si putredinosum aliquid habeant: sed vires interim conquiescunt. Atque id est contra symptoma instare, morbo ad id tempus neglecto. Quippe ubi virium roboris fiducia est, adeo nunquam contra symptoma pugnamus, ut contra prorsus per ea nonnunquam praesidia quae dolorem afferunt, morbos ipsos curemus: veluti profecto dysenteriae ipsi, mordetibus maxime medicamentis, tum potissimum medemur, cum vtiq; est grauissima. Quippe medicus quidam quinquagenarius, cum iam septimam noctem aegrotaret, nec viribus admodum valentibus esset, dolore illi capitis vehementi in dextro potissimum tempore oborto, non expectans dum amicorum quispiam ad se veniret, sibi ipsi nocte venam incidit. Itaque dolor illi protinus conquieuit. caeterum, longo tempore tum decolor, tum viribus imbecillis, tum exilis mansit, alique corpus eius desitit (Atrophian Graeci vocant) sic, ut vix pristinum habitum receperit. Est porro hic quoque duplex medicorum contra dolorem instantium ratio: Altera, qua deliciae cubatum subscribunt: altera, ex artis ratione. Quippe si licet aegrum doloribus obnitentem valentibus remedijs vno die per sanari, qui tota neglecta curatione dolori tamen est intentus: non id ex artis ratione, sed in aegrotantis gratiam facit. At si ex dolore vires resoluunt, atque ex eo periculum impendet, & mitigari

dem in lib. de const. art. ap. 15. c. 2. & sympt. diff. ap. 2.

vit. ca. 6. Epidem. par. 2. com. g. f. 3. fol. 162.

id. ca. 3. de rat. uic. in uic. com. 33. f. ca. p. prog. am. 37. f. fol. 166. E.

F

G

H

**providentia.*

A Et mitigari dolor, & roborari vires debebunt: quò & morbo resistere, & curationis spatium sufficere valeant. Equidem noui quosdam, tum medicos, tum egros, qui dum animosi videri volebant, ob id ipsum perierunt, quò fortiter ac viriliter contra dolorem semper sunt renixi, nec quod eum leniret quicquid ceperunt, sed in asperis & (vt ipsi interpretabantur) affectum destruentibus auxilijs perseverarunt. Quos sanè spatium longiore curatos esse satius fuisset, quàm breui viriliter mori. Quidam autem (vt sibi est visus) generose dysentericos vehementissimo medicamento curans, multos vno sanauit die, quosdam vero iugulauit. Erat namque eius medicamenti ratio eiusmodi. Cepas id genus, quod Græci Carton vocant, vno die comedendas cum pane dabat, tum potum parcum, postridie mane muriam acerrimam per inferiora infundebat: secundum hanc etiam pharmacum validum. His igitur tolerandis quicunque sufficere potuerunt, prorsus sunt sanati. aliqui vero conuulsione, aut aia ex dolore defectu, vna cum madore cutis oborto interiere. **Est igitur terminus in agrotantibus, quem non transibit is qui ex arte generose contra morbum pugnat, vt tuto medicet: Et vero qui dolorem mitigat, vt vires custodiat. Vbi ultra pergitur, crudelis hois officium facit, qui vna cum morbo vitam quoque homini aufert. Qui vero cubantis delicijs subscribit, eiusque voluptatē non sanitatem pro meta gerendorum habet, adulatoris. Committunt medici eiusmodi excessus cum in alijs quoque remediorum generibus non paucis, tum vel maxime in ijs vocatis anodynis, quæ ex papaueris succo, vel alterci femine, vel mandragore radice, vel styrace, vel tali quopiam fiunt. Nam & qui egros gratificantur, in eorum medicamentorum vsu modum excedunt: & qui intempestiue immodiceque sunt animosi, dum prorsus horum vsum refugiunt, doloribus egros iugulant. Ergo veluti in omni totius vitæ, tum habitudine, tum actione, ita hic quoque consiliū illud sapientis, qui, Nequid nimis, dixit, cõplectemur: habentes pro fine, quò tendamus, cubantis vtilitatē. Quippe si fas est ijs remedijs, quæ morbum sanent, vtendo, quod optamus efficere: abstinendū ab sopientibus medicamentis est, quæ vocant Anodyna. Sin ex vigilijs, & viribus resoluendis, ad mortis discrimen æger tendat, tum pfectò tempestiue eiusmodi medicamentis vtare, scilicet non ignarus corporis habitum non nihil ex his lædendū: læsionem tamen quam mortem potius eligendā. Nam si hæc admodum magna non sit, saltem postea spatium longiore eam sarcire licebit. Sin ita est immodica, vt nec plixo spatium persanari queat: at certe hanc ipsam eligendā potius remur, quàm vt homo pereat. Hac nimirum p̄suasione ipse quoque, tametsi oium maxime ab vsu grauior sopientium abhorrens, aliquando tamen ea & colicis exhibeo, & ijs qui vel oculorum, vel aurium, vel aliarum partium vehementissimo dolore cruciantur. Interim vero & cum æger ex tenui destillatione, vigilijs, & vehementi tussu vrget, paucillulum eiusmodi medicamenti offero: facile noxam eius, si quis semel est vsus, spatium emendatum iri ratus. Porro dissident inter se ipsa medicamenta. Quippe quæ plurimum sopientium in se habent, ea ad præsens quidem magis sunt efficacia; cæterum valentem, & remedijs rebellem, in egrotantis corpore frigiditatem relinquunt: Quæ horum in se habent minus, calfacientium vero sibi admissorum plurimum, ea quanto sunt ad præsens minus efficacia, tanto in futurum minus sunt noxia. Omnia tamen id genus magis sunt salubria, si post annum à compositione sumantur, veluti quod ad Philonem referunt auctorem, quod ad dolores sedandos, sensum stupefaciendo nullo minus est celebre. Sunt sanè & alia medicamenta non pauca ex seminibus confecta, græce Diaspermaton & Trigona nominata, quæ sicut ad torporem in præsens inducendū mitiora, ita in futurum sunt tutiora: atque hæc quoque oia vtilius annotina sumuntur. Philonis vero medicamen etiam si duorum, triumue, aut quatuor annorum sit, multo sanè est melius: sed nec inutile tamen sequentibus annis ad decimum vsque. Quod, n. vltra inueterauit, tanto quidem est minus noxium, quanto est vetustius: cæterum languidus est viribus: eoque parum nauiter, cuius gratia paratum est, perficit. Ergo sicuti cauendus est, quoad fieri potest, eiusmodi medicamentorum vsus: ita si necessitas vrget, nec admodum noua sunt offerenda, quæ frigida quæ in his sunt, prævalentes vires adhuc habeant: nec ita antiqua, vt spem nostram frustrentur: sed, vt cõprehensum est, tãdiu dimittenda sunt, quoad violentia refrigerantium, ab eorum quæ calefaciunt vi mitigetur. Et talium quidem medicamentorum vsus, eorum qui aduersus symptoma pugnant, est pprius, potissimum vbi ex frigida causa dolor est excitatus, obsunt. n. talia plurimum toti affectui, ac curationi contumacem eum reddunt.**

Inter remedia quedam unà cum affectu cui adhibentur, quedam sorsum symptoma curare.

CAP. 2.

A T sanguinis missio, quæ scilicet vires non deicit, symptoma spectantis medici opus non est, sed eius qui totum affectum adimere studet. Ad eundem modum & balneum, & purgatio, & fomenta calida, & vini potio. Quorum oium Hippocrates in Aphorismis, vbi de oculis dolentibus loquitur, his verbis meminit: Oculorum dolores meri potio, lauatio, fomentum calidum, venæ sectio, vel purgatio soluit. Hæc namque oia dum affectus sanant, vna etiam cum ipsis dolores sedant. Eodem modo nutrimentum (vt in superioribus est dictum) vbi in sicco & squalente corpore, stomacho laborante exhibetur, dum affectum ipsum sanat, etiam syncope prehendi prohibet. At non ea quæ ex redundantia frigidorum humorum incidit, siue exsolutio, siue stomachi syncope est, alimentum ceu medicamen desiderat, quanquã etiam in eiusmodi affectibus non solum nutrimentum, sed etiam vini aliquid non raro ægrotanti dare cogimur: non vtiq; quò affectum

Septima Classis.

kkkkkkk iij Etum

Vitæ ca. 7. cap. 6. G. ca. 2. comp. med. Lo. cap. 6. ca. 7. ca. 2. ad qd. cap. 6. 7. fol. 109. R.

Vitæ ca. 2. ad blanco cap. 6. 7. fol. 109. R.

lib. 6. aph. 31.

* At. vobis sunt i. morbo

Gal. methodi medendi

etiam curemus, sed quò periculum in præsens depellamus. Quippe vacuatio potius, quàm adiectio, est hoc genere laborantium curatio. Licetque quotidie videre sic egrotantium plurimos medicorum ignorantia perditos. De quibus agere nunc mihi tempestivum videtur.

De curandis ijs qui ex summa crudorum succorum copia febricitantes, syncope facillime corrumpuntur.

CAP. 3.

Ergo febricitare incipiunt nonnulli, ubi maximam crudorum succorum copiam unà cum oris ventriculi (quod sanè stoma- achum vocant,) offensione, vel ex cruditatibus, vel alia quapiam occasione congesterunt. Hiis præcordia inflata, & totum corpus ampliore mole quam pro naturæ modo cernitur, tum color alius quidem ad albidius quam pro naturali habitu, & intercute aqua laborantium magis simile, est mutatus: nonnullis etiam ad nigrius, aut lividius: quos quidem medici plumbei coloris appellat. Oibus pulsus minores sunt quam pro caloris ratione: præterea obscuro omninoque inæquales, sæpe ea inæqualitate, quam Systematicen Græci vocant, semper vero ea quæ in uno est. Nulli talium sanguis mitti sine maximo dispendio solet: cum tamen vacuationem desiderent, verum nec sanguinis missionem, nec purgationem sustinent: utpote quos sine his syncope subito adortur. Quam igitur est ratio talibus medendi, qui cum vacuari possulent, vacuantia præsidia non ferunt? Sanè nullam aliam his idoneam, vacuationem inveniunt, præteream quæ ex frictione paratur. Incipere vero in principio statim morbi oportet, ac primùm à cruribus, superne deorsum, idque linteis non admodum mollibus, sed aspredinis mediocri quid habentibus. Debet, nam radi ab his cutis, cum simul & caleferi per eam & digeri ægrotus postulet. Dehinc tota brachia, ab humeris usque, superne deorsum simili modo sunt fricanda. Ubi vero artus omnes abunde calere videbunt, & metus fuerit, nequis ex multitudine frictionis contusa iam carne, lassitudinis sensus ipsis superueniat, oleo relaxate uteris, quod genus est Sabinum, ab adstringente vero abstinere: cuiusmodi Hispanum est, Histricumque, & quod unà cum germinibus, vel ex oliua adhuc immatura conficitur. Hyems vero si fuerit, nihilo deterius sit si ad digerentiū aliquod transferis: cuiusmodi Sicyonium est, aut quod cum chamælo componitur, & aut quod apud Ægyptios est in pretio. Quod si horum copia non sit, oportebit accepto relaxantiū oleorū aliquo, & in quo nulla sit adstrictio, potissimumque quod est antiquius, immittere ipsi anethi quod videbitur satis. Mox (ut ipsi solemus) ubi in vase duplici tantisper calfeceris, dum mediocriter qualitatem herbe imbiberis, ungere hoc artus, & fricare tunc quoque plurimum debebis, postea oleum, quoniam tedium afferat, detergere; atque ad spinam dorsi transire, hancque totam pariter fricare, primùm sicca frictione, post oleo. Ab hac rursus ad crura te conferes, & ab his ad brachia, exin denuo ad spinam: ita totum agens diem in domo pura lucis, nec madente. Esto eius domus & calor mediæ temperiæ. Sanè nulla in qua coctum hysopum fuit, his est aptissima. Scrvandūque ne vel cibum, vel sorbitionem, vel aquam exhibeas, vel omnino liberaliter bibere sinas, nisi nulla tribus primis diebus dūtaxat uti: ipse quas dixi partes ordine fricans, eoque solum tempore intermittens, quo somnus hominem occupauerit. Ad quem etiam alliciendum, & frictio vberior facit, itaque vel hoc nomine utile præsidium fuerit, nedum quod vacuet. At vero nec vberior somnus his est salutaris: cum nec crudos succos digeri sinat, & viscera grauiora reddat. Sed si quis alius affectus est qui somnum & vigiliam modicas desideret, hic profecto in his est. Quippe somnus concoquit: Vigilia digerunt. Quorum utroque est opus ijs qui ex multitudine crudorum succorū ægrotant. Ergo inuicem mediocriter adhibiti, iuuare se mutuo vtiliter poterunt. Atque si pulsus his paruus admodum infirmusque sit, aut etiam supra hæc vehementer inæqualis, scire licet extremum periculum esse: faciendā tamen nobis quæ retuli sunt, nec aliud quicquam moliedum. Sin pulsus robore mediocri sit ac magnitudine, præterea minime intercisus, & æqualis, considera quæ ad aluum spectant, ac si sua sponte commode non deiciat, audacter per inferius aliquid infundes. Accidit namque post aquam mulsam, ut quæ in primis venis, quæ scilicet circa iecur & mesenterium sunt, colligi superuacua solent, hac commode deiciantur. Quod si maior iusto superfluum impetus ad aluum cetero, principio quidem percoquere mulsam amplius oportebit: Ea namque sicut minus aluum subducit, ita magis nutrit: Contra, cruda ut minus nutrit, sic magis subducit. Post hæc, si superuacua largius descendant, ne sic quidem sistenda, sed exhibendus pro aqua mulsam ptisanæ cremor est. Si vero fluere pergant, alicæ sorbitione nutries; pulsuum interim ratione obseruata, Aliquando, n. subito ad imbecillitatem, vel inæqualitatem, vel paruitatem mutantur. Quo tempore panem ex vino diluto exhibere conueniet; utique si nec ventriculus, nec iecur phlegmone laboret: quando si hæc infestentur iam corpore crudis succis referto, planè desperata salus ægro est, pulsibus sic mutatis. Ergo in eiusmodi ægri casu te ipsum à culpa immunem præstabis, si moriturum prædixeris, ac nullo generosiore medicamēto usus fueris. Quibus vero spes est salutis (est autem oibus, qui ita citra phlegmonem ægrotant) maximum medico, qui utique ipsos in principio susceperit, videtur mihi dedecus esse si in syncope incidierint, quanquam per incertam medicorum quotidie id fieri cernitur. Verum non est quod hos spectemus, aut cum his nosmet conferamus, sed cum eo qui cum re vera peritus in arte sit, scædum putet ægrum, & animo extemplo linqui, & ipso nec symptoma prædicente, nec ad id præparato, aut idem prohibente. Sanè dictum à me etiā in superioribus est, qui cataplasmatis

it. ca. 2. t. p. 1. cap. 1. ubi. cap. 4. ex p. 4. diff. esp. cap. 17.

l. m. t. e. o. n. s. t. a. n. t. cap. 1. 2. p. p. o. q. u. i. n. q. u. i. e. s. t. i. m. p. e.

† ὕδαλις πορ. i. aquosius

† ὄλα αὐχῆς περ. i. manus to
* μάλα
* libro superiore vertit frontes des.

† Syncope ex tēplo dephēdi Inter syncopē at & lepoplychian differētia est, ut inferi patebit cap. 5.

A plasmatis & perfusionibus assidue præcordia vexant, ipsos in eiusmodi affectibus phlegmonas accerere. Minime igitur est his vtendū, priusq̄ superuacua magna ex parte partim vacuata sint, partim cōcocta. tum vero etiam his vtaris licet: non tñ dūtaxat relaxans, sed ex absinthio medio-criter perfundens: si tñ febris non planē sit magna. Si vero medicanti tibi tres primos dies, vt dictum est, nihil occurrat incōmodum, iisdem ipsis vteris vsq; ad septimum: aqua dūtaxat mulla, in qua incoctum hyssopum sit, contentus. Si quidem longissimam, qui ita sunt affecti, cibi abstinentiam ferunt, corpore scilicet ex crudis ipsis quos continet succis, concoquendis alto. Quod si non modo crudi succi sint, sed etiam eō corruptionis peruenerint, vt concoqui ad perfectionem non queant: qui sic ægrotant, eorum desperata est salus. Sed qui, si nullus præsertim cōmittatur error, seruari possunt, ij aqua solum mulla ad septimum vsq; sunt nutriendi: aut sicubi id res exigat, vel saluo fluente, vel ægro mullam fastidiente, ad pūssanam cremorem est transeundū. Sin hunc quoq;aueretur, alica ad eundem quo pūssana modum ei præparabitur. Neq; enim ijs qui ita sunt affecti, acetum incōmodum est: imo sicubi crudos assatim succos esse animaduertis, oxymeli promulla exhibere assidue debebis. Quod si huius assiduus vsus tædio esse cœperit, trāsire inuicem ad mullam, & pūssanam conueniet: dein rursus ad oxymeli reueri. Maxime vero quibus tum paruis, tū tardus, ac rarus pulsus est, ijs frigidus subesse succos putandū. Iisdem pūssanus & color vi-tatus in toto corpore manifeste cernitur: qualis nimirū prius est traditus. Sed fieri fortasse quod dictum est, non posse cuiuspiam videatur, cum nulli febricitantiū aut tardior, aut rarior pulsus fiat. Caterum, duplici ratione verum esse quod dictum est, cōperietur: Vna, q̄ euidenter in accessio-nibus appareat & tardiores, & rariiores, q̄ pro naturali ipsorum habitu, pulsus fieri: Altera, q̄ reli-quis præter accessionem temporibus, horum arteria, tum rarius, tum tardius, q̄ aliorum quorū-uis qualitercūq; febricitantium, pulsant. Ergo si æstas sit, & æger frigida potioni assuetus, frigi-dum huic oxymeli dabis: Sin hyems sit, omnibus calidum, tum ijs qui calida, tum ijs qui frigi-da infueuerunt, vtique: æque vt si immodicus æstatis tempore æstus sit, etiam qui calide assueti sunt, frigidum: vtique: si nullum sit ijs viscus ad iniuriam opportunum. Sanē propositis aduersissi-ma sunt, tum balneum, tum aer ambiens, quoties vel nimium calidus est, vel frigidus. Itaq; vt la-uandi hi non sunt, sic & reclinandi in domo sunt: æstate quidem, quæ frigeat: hyeme, quæ caleat. Leduntur nanq; non parum ab vtroq; excessu: videlicet in balneo, æstate, & omni caloris incre-mento crudis humoribus liquatis, ac per omnes corporis partes fluentibus ita, vt metuendū sit, ne ad pulmones & cor ferantur: aliquando etiam ne ad cerebrum subeant: cum longe præstet, vt circa iecur & primas venas adhuc ipsis subsistant. In domo vero immodice frigida, & hyeme, & deniq; ambiente frigido, succi qui crudi sunt, & inepti ad concoquendum manent, & iecinoris obstructions, si leues sunt, augent: si nullæ sunt, eas crassitudine sua hærentes impactiq; creant. atq; hæc quidem agenda sunt, vbi à primo die ipse curationem susceperis. Si autem ad eos quos syncope iam premit, sis accitus, si ea quæ retuli loca phlegmone vacent, panem exhibebis non multum: huncq; ex vino aliquid quod celerem in corpus digestionē adiuuet: statimq; ad frictio-nes venies: quas etiam pro tradito iam modo administrabis. Ac si quidem æstas sit, & regio natu-raliter calens & æstuans, aut status cœli vehementer calidus, cum frigida vinū dabis: si nihil eius- modi sit, cum calida. Que tamen secundo & tertio dabitur potio, omnino calidam exhibendam curabis. Quippe ad vniuersam eam curationem, cuius gratia frictiones adhibuimus, calidū præ- stat: vt pote crudorum succorum concoctionem adiuuans.

*Gal. hic notat Alon-
vall. lib. iz. cap. 3.
pag. 563.*

*idem p. t. v. uic. in
morb. acutis p. 3. ca. 3.
quæro Epitop. p. 150. t.*

De curanda syncope, quæ oritur ex flaua bile, ac de natura vinorum quæ curandis syncopis conueniunt.

CAP. 4.

A T quibus ex flaua bili, quæ os ventriculi infestet, syncope incidit, ijs frigida exhibenda po- tio est. Vinum tamen quod & calidum natura sit, & deductionem in corpus promoueat, omnibus quos syncope male habet, offerre conueniet. distribui nanq; per corpus nutrimentum quod sumptum est, non in ventre manere volumus. Constat autem ex vinis ea deligenda esse, quæ & flauo sint colore, & substantia tenui, & ætate vetera. talia nimirum & boni odoris conti- nuo fuerint. Quinetiā ipse si paululum, vbi mista sint, gustus: senties calorem per totum corpus transmitti. Caterum amara præ vetustate, vina ne sunt: præsertim quæ ijs exhibebis, quorum stomachus flaua bili vrgetur. Talia nanq; simul laudabilem ac nutrientem vini succum iam ami- serunt: simul iniucunda cum sint, hoc ipso stomachum offendunt. Commodissima igitur his vina sunt, quæ cum naturaliter austeras sint, sensilem iam adstringendi vim propter vetustatem non amplius exhibent: calorem tamen admodum euidentem habent. omnia enim quæ requirimus in ijs quorum stomachus amara bili vexatur, efficiunt: cum & iucunde sumantur, & tum ad con- coctionem, tum ad digestionem in corpus etiam faciant: & succi vitium mitigent, & corporis ha- bitum exalfaciant: & stomachum ipsum firment. Huiusce generis vinorum optima sunt Surrē- tinum, Signinum, Sabinum, Tiburtinum, Marsum: omnia quidem Italica, & adstringentia: non tamen pari modo omnia. Nam Surrētinum cum mediocriter adstringat, tum calidius cæteris, tum iucundius est: Ab hoc nobile Tiburtinum: Est enim & aliud quoddam imbecillum Tibur- tinum: quod etiam sicut Sabinum, leuiter potest adstringere. Signinum vero austerius est: sicut

Septima Classis. kkkkkkkk iiii etiam

Gal. methodi medendi

etiam Signino multo magis Marsum. Hæc omnia vina stomacho qui amara vexatur bili, salubria sunt. Ideoq; illis vtendum, quoties is vel ex ardentis febris offensu syncopen attulerit, vel alias multa in eum bilis fluxerit, vel multam imbiberit. Quibus tamen ex crudis humoribus syncopes periculum imminet, sanè Falernum tanto iam memoratis præstat, quanto tum melioris est succi, tum etiam calidius: vt pote quod & velocius illis per corpus digeret, & crudis succis concoquendis auxilio erit. Quæ cum dictorum singula aliud magis aliud minus faciant, omnia tamen Falerna magis stomachum roborant. At quoniam ipsorum Falernorum aliud dulce admodum est, (quod Faustianum vocant) aliud si cum hoc conferas, austerum: si cum Signino & Marso, dulce: deligendum ad talia secundum est. Si vero cubans per sanitatem dulcibus vinis insueuit, huic nihil prohibet dulcius Falernum exhibere. Verum in Asia, & Græcia, & nationibus quæ his sunt vicina, vbi copia iam dictorum vinorum aliquando non est, ex ijs quæ illæ regiones suppeditat, aptissima ad digestionem in corpus sunt Ariusium & Lesbium: Hoc quidem, veluti ex ipso nomine patet, in Lesbo natum: Ariusium locis quibusdam in Chio prouenit. Cum vero tria sint in Lesbo oppida, minus certe tum odoratum, tum dulce in Mitylene gignitur, magis & odoratum & dulce in Ereffe, dein in Methymna. Porro sumenda ex his quæ aparachyta sunt: ita enim nominant ea, quibus marina aqua admixta non est: ratis, maximum futurum incommodum ex ijs quibus est admixta. Alioqui nec assolent in Lesbo nobilibus vinis, de quibus nunc agitur, marinam aquam immittere: veluti nec Ariusio in Chio. Prouenit & in Hellesponti Mysia, vinum Surrentino non ab simile: Mysinum per eminentiam vocant. Hæc omnia vina flaua & odora sunt, & consistentia quæ inter aquosa crassaq; sit media. Aquosa porro consistentiæ sunt Adrianum, & Sabinum, & Albanum, & Gaurianum, & Thuscum, & Neapolitanum Amineum: quod scilicet in locis Neapoli vicinis gignitur: vnde etiam ita id nominant. In Asia vero & Tibecinum, & Titacazenū, & tertium ab ijs Arsyinum. Contra vero crassa sunt, veluti Sireon, idest sapa, quod apud nos hepsema nominant, & Scybellites, & Therum, & Albates. In Asia vero Ægeates, & Perperinum. Ergo quibus ex abundantia crudorum humorum syncope incidit, ijs crassa vina ceu noxia, aquosa ceu parum efficacia, sunt fugienda. Deligenda vero eorum sunt media, quæq; vt prædictum est, flaua sint & calida. Neq; n. inuenias ex albo vinorum genere calidum vllum: quoniam etiam austera, & mediocriter alba, cum inueterauerint, fuluora quodammodo reddant. Quod si aliter nominare fuluum colorem velis, licet voces igneum pallens. Quotquot autem in ipsis calidissima sunt, oia certe flaua sunt: cuiusmodi in Italia est Cæcubum. Quod etiam vnum quoddam genus eiusmodi vinorum ab initio, sicut aliqui putant, non est, verum ex vetustate eò peruenit, vt igneum colorem contrahat: vnde ipsum quoq; nomen est sortitum. Non tamen eò oia perueniunt: cum prius crassentur, quæ in perlucido flauorem accipiunt. Reliquorum vini generum, austera quæ mediocriter alba crassaq; sunt, certe nullum ad digestionem in corpus est idoneum. Si tamen abunde inueterauerint, nec aliorum copia sit, vt illis licebit. Sunt vero eiusmodi oia, cum inueterauerint, stomacho vitia. Quod vero habeas horum quoq; exemplum, tum eius quod ex Nicomedia affertur, memineris velim, quod omnibus hominibus est notum: tum Siculi Aminæi, quod in magnis reponitur fictilibus. Quod, n. in paruis seruatur lagunculis, maxime huic est contrarium: cum & malum stomacho sit, & capitis dolorem excitet. Ac semper quidem est id agendum, vt optimū eligas. Si id non est, quod illi pro iam comprehensis notis est quam simillimum. Aptissima namq; ad deductionem in corpus sunt Ariusium, & Lesbium. Sed si ea desint, simusq; in Asia, aut Aphrodisiense peremus, aut austerum Tmoliten, aut aliquod his similius, quod & colore sit fuluum, & illico cum bibitur, manifeste excalet. Considerandum vero ante oia est, qualis nam ægrotantis natura sit. Nam si imbecillum illi caput est, & quod facile calidis vinis impleatur: quæ minus calida sint, potius sunt offerenda: Sin firmo admodum capite est, & talibus vinis delectatur, aut etiam citra noxam ea ferre est solitus, haud timide his vtetur. Porro vina quæ odora fuluaq; sunt, quantum ex ipsorum est natura, oia caput grauāt. Eoq; tum Falernum, tum Tmolites, tum Lesbium infirmo capiti noxia sunt. Qualis autem in Falernis tradita nobis differentia est, talis profecto & in Tmolitis habetur. Alterum, n. admodum est dulce, alterum austerum, si cum illo conferatur. Calida tamen admodum ambo sunt, eoq; caput grauantia. Austera vina ventriculum roborant, ea spiritusq; inter oia vina minime tentant. Cæterum, digestionem in corpus non promouet, quo magis fugienda tibi in syncope prehensis sunt, non secus quam aqua. Habile vero ad facilem in corpus deductionem, & Hippodamantium cum inueterauit est, ipsum quoq; ex ea specie, cuius illud dulce Falernum est, tum vero Tmolites. Inest huic & adstrictio manifesta, quæ tamen in neutro illorum est. Itaq; etiam salubrius stomacho est. In penuria vero vini quod accommodum vtrique syncope sit, si inquam quæ ex multitudine crudi succi oritur, & ei quæ ex bili incidit, coactus prorsus vino vt, fugere (vt prædiximus) oportebit oia tamen austera, tum noua, itemq; crassa: deligere vero aquosa, magisq; si sint antiqua. Talia namq; tametsi non valenter excalet, tamen facile in omne corpus deducuntur. Proinde cum celeritas digestionis in corpus sit his cum fuluis communis, differentia rursus in his erit, quæ concoctioni quæ vel in ventriculo, vel venis agitur, fulua magis conducunt, propterea quæ magis excalet. Præterea mistibilia sunt, & nutrientia: eoq; ad succibonitatem

† Hæc erant in cōd. grecis.

F

* Al. Mysium

G

H

* ἢ τινεργουα

Ita et 3. d. gal. anca. nunc
om. 6. et 7. d. san. cu. 5. A.

com 7. bo. va. uia. succ.
ap. et. 6. et 7. fol. 9. 3. H.

A cti bonitatem oportur, rtilia ue. Quorum omnium nihil in aquosis vinis est. Minimum. n. ex horum substantia in san. uinis mutatur speciē. Sed cum fulua caput feriant: quæ aquosiora sunt, nusquã id contristant: Vrinæ aut præter cætera vina mouent. A qbus secūdu locū obtinēt, quæcūq; fuluorū maxime sunt tenuia: quæ ēt ad syncopas potissimū sunt deligēda. Tardius his deducuntur in corpus, quæ fulua sunt, & crassa. q̄q; ea quoq; austeris omnibus magis sunt penetrabilia. At vero nutriunt hæc magis, q̄ tenuia: ac vitiosos succos omnium vinorum celerrime, bono sanguine generando, corrigunt. Ergo institutum sermonem denuo repetamus.

De affectibus tum in spiritu, tum in partibus corporis, quibus vires leduntur, & syncope exoritur, remouendis.

CAP. 5.

* corrumpant

* dicitur

Quod syncope præceptis virium lapsus sit, id ab alijs ante me dictū est. Sed cum essentia virium, quibus regitur corpus, tum in spiritu, tum in solidorum corporum temperamēto consistat: hæc nobis, & vbi integra sunt, seruari, & vbi { corrupta sunt, } ad integrū reuocari omnino debent. Ac quæadmodum tueri ea per sanitatem conueniat, in opere de tuēda sanitate est præceptum. Quemadmodum vero & in morbis, traditum iam aliquatenus, & in præcedentibus cōmentarijs est. Non tamen adhuc res tota ad talem, qualem exigit, contemplationē est perducta: nec talem methodum habuit, qualem priora. Quod igitur deest, id nūc adijciamus.

Vit. a. p. t. præfag. ex pul. cap. 5.

B Spiritus substantia ynã cū solidis corporibus sic nobis custodienda in morbis sunt, vt tum qualitate, tum quantitate, quoad fieri licet, naturaliter se habeant. Ac si quidem sic prospici his posset, vt nec substantiæ eorū quicquã aut vacuaret, aut prorsus immutaretur, id esset optimum. Sed quoniam in cōmentarijs de sanitate tuenda ostendimus fieri nō posse, vt id generabili corpori vnquam contingat, id agendum est, vt quæ substantiæ portio defluit, hanc apponendo sarciamus: quod alterat, in debitam temperiem per contrariam alterationē vindicemus. Si igitur tum vacuatio, tum alteratio sensim paulatimq; fiant, ēt correctio vtriusq; sensim administrabitur. quod munus ad artem sanitatis tuendæ spectare est monstratum. Sin confertim & semel ac magna aliquando vacuatio, vel etiam adiectio incidat, & morbus ita efficiatur, & medendi methodum ad eorum sanationem requiramus. Veluti enim mutationem in non naturalem habitum, quæ sensim paulatimq; irripit, corrigere, sanitatis tuendæ artis sunt partes: ita eam quæ multa simul irruit sarcire, ad medendi peritiã spectat. Ergo animalis spiritus cerebrum veluti fontem esse, clare ostendimus. qui partim ex inspirādo, partim ex eo, quod reticularis plexus suppeditat, irrigatur atq; alitur. Vitalis spiritus non æque euidentis demonstratio erat. Sed tamē in corde eum & artērijs contineri existimare, alienum à ratione non est: eundemq; nutritum maxime quidem ex inspiratione, sed tamen & ex sanguine. Quod si naturalis quoq; aliquis spiritus est, vtiq; is quoq; in iecinore & venis continebitur. Sanē dictum fuisse de viriū essentia est in libris, quos de Hippocratis & Platonis placitis scripsimus. Solidorum vero corporum substantia certa esse quantitate proculdubio desiderat. eoq; nutrimenta mortale genus tuentur. Sed nihilo secius & elementa, ex quibus componitur, mediocri esse temperie requirit. dictumq; subinde est, quemadmodum temperies ea sit tuenda. Cæterum, viriū lapsus, de quo nunc agere institui, qui quidem solidorum corporum substantiæ digerendæ succedit, in longissimis morbis subinde incidit, animante ex frequenti atrophia, id est nutriendi defectu, extenuato præterea in ijs febribus acutis, quæ corpus liquant. Qui ex substantiæ temperie mutata prouenit, cum vel immodice ipsa fuerint calefacta, vel frigefacta, vel madefacta, vel siccata, aut horum aliquibus copulatis affecta.

Nota

Nota

Vit. a. t. uelut. a. p. cap. 5. ex pul. pul. cap. 5. ex p. t. dicitur. ex p. l. a. cap. 5. dicitur.

C Alteratio vero in spiritu, tum ex vitiosis prouenit succis, tum ex ambientis aeris malitia: qui aliàs alia de causa in hanc est mutatus: præterea venenatis facultatibus, aut aialium quæ virus eieciunt, venenis. Verum hæc à præsentī instituto seponant. Ipsius vero essentię spiritus corruptio, & quæ futura timet, & quæ iam adest, quæ tū ex affectu animi incidit, tum ingenti dolore, tum pluribus motibus, cuius generis & vigilie sunt, tum ex immodica eius tenuitate, & continentū eum corporum raritudine, tum vero ante hæc omnia ex ipso respiratu prohibito, & nutrimenti defectu, diligentius corrigi profectō postulat. Sunt porro affectus animi, timor subitus & vehemens, (quem Ecplexin Græci vocant) præterea quæ contraria huic timori est voluptas maxima, Græci Pericharean vocant, quasi excessum gaudij dixeris. Scimus enim amborum occasione perisse quosdam. iam reliqui quoq; magni timores omnes, & cum his maximæ voluptates, etsi non iugulant, at certe facile resolubilem infirmumq; spiritum reddunt. Tristitia vero, & anxietates, & ira, & cura, eo genere sunt noxiæ, quo frequentes vigilie, quoniam vires resoluāt. Ac in ijs quidem omnibus ipsa per seipsam mouetur anima, in corporalibus autem actionibus ipsa corpus mouet. Resoluitur autem eius robur vtroq; motuum suorum genere, si modum excedant. De laboribus vero quid attinet dicere, quò pacto & vehementius aucti quosdam iugularint, & omnes certe læserint, tamen non sustulerunt? In omnibus eiusmodi casibus manifeste videntur ægrotantes, tum animo linqui, tum viribus resolu: nonnulli uero (ut dictum est) etiam mori: scilicet aliàs spiritu ipso deperdito, aliàs alterato: aliquando ex parte digesto: non raro hæc vtraque perpeffo. Tractatum autem fufius de his est cum in alijs libris, tum vero in ijs quos de Hippocratis & Platonis dogmatis prodidimus. Ad rem uero propositam, modum quo singula lædere sunt

* practis est in plerisque cod. græcis, ψυχῆς καὶ αἰσθητικῆς, est in alijs.

re sunt

Gal. methodi medendi

re sunt nata, disquirere necesse non est: immo quod laedunt, ab ipsa euidenter accipere, ac eo ad vires tuendas in morbis salubriter uti. Pari modo & si spirituum qui nostrum corpus regunt, substantia aliquando plus iusto extenuata fuerit, utroque profectio modo imbecilla fuerit, & tanquam temperie alterata, & tanquam dissipabilis, vel exhalabilis, vel quocumque modo libet appellasse, reddita. Eadem nimirum ratione, & si totum corpus transmutatum in immodicam raritudinem sit, facile spirituum substantia digeretur: quod & ipsa tenuium partium sit, & corpus eam non contineat. Ergo nec rarefaciendum immodice aegrotantis corpus est, si spiritum retineri in ipso studeas: sed nec quod in eo sunt, per comesta & bibita valenter extenuanda. Iam vero quod ipsorum quoque ciborum ac potionum non leuis habenda sit cura ad robur virium tuendum, ut videlicet tum quantitate modici, tum qualitate exacti exquisitique sint, id neminem latere arbitror: sicut illud profectio cuique perspicuum, quod est substantia, quam inspiramus, habenda sit cura, ut scilicet tum optima temperie sit, tum ab omni inquinamento purissima, nec aliquid ex metallis, aut caminis, aut barathris sibi admisceat, aut aliquid ex putredine leguminum, vel olerum, vel animalium, vel cuiuscumque rei contrahat, aut halitus ex stagnis, vel paludibus, vel fluuio recipiat. His itaque omnibus prospiciat oportet, quod vires intactas tueri vult. Ad haec et ipsorum corporum solidorum, in quibus utique vel maxime consistere virium substantia videtur, non parua habenda providentia est, ut si sano temperamento sint, atque hoc quidem omnium partium commune commodum est. Ad robur autem virtutis conseruandum, & ad syncopalem accessionem, quod minus de repente incidat, cauenda, singulare praesidium est temperamenti custodia: ante omnia quidem trium principiorum: mox vero reliquarum partium, quae cumque in consortium affectus, principia secum ex facili trahunt: cuiusmodi est ventriculi os, quod propter exquisitum sensum tum alia symptomata non pauca, tum vero syncopas accerit. Porro memoratus iam crudorum humorum affectus, si & copia sua hi vires premat, & propter tum multitudinem, tum crassitudinem exiguos animalis meatus obstruant, iam multis nominibus exitialis est, ac syncope opportunos reddit: nepe & quod animal sub eo non nutriat, & suffocet, & quod mediocritas temperamenti eius non solum alteret, sed et corrumpat. Quippe crudi succi nutrire priusquam sint concocti, nequeunt: si idem cum multi sunt, grauant. Si vero spiramenta, quibus perspiratio agitur, obstruant, calorem extinguunt. Quod si nec obstruant, nec onerent, syncopen ipsae certe non inferunt, sed animi deliquia, quas Lepopsychias Graeci vocant. Si quidem resoluunt eiusmodi aegrotantes, nisi frequentius nutriant. Porro exhiberi his oportebit, non copiose semel, nec quae crassa frigida ue potestate nutrimenta sint, sed sicut dictum prius est, quae ex genere extenuantium calfacientiumque sint. Ad eundem modum & medicamenta, quae cumque saltem medicamenta sumere febricitans homo potest, extenuantia calfacientiaque sunt offerenda. His & aquosum vinum idoneum ab initio statim est, si tum vehementer non febricitent: quod haud sane frequenter in hoc affectu fieri assolet. magis est si qui laborant, senes sint, praebendum hijs post quaque cibationem vinum est, magisque est si interposita quietis spatia mediocritas sint. Sane qui ex eiusmodi succis laborant, hos quotidie accessiones exercet, praecipueque ad vesperam, & nocturno; non mane, nec vsque ad meridiem. Atque de his quidem haecenus abunde.

De curanda syncope in ijs qui tenuissimos succos, & qui facillime exhalant, obtinent. CAP. 6.

Age modo transeamus ad eos qui contrario quidem huic laborant affectu, sed tamen syncope similiter opprimuntur, nisi quis sedulo sit attentus. Hi sunt qui praetenuis succos habent sic, ut ocysissime exhalent. Itaque etiam diuersa iam iam dictis ratione sunt curandi. Illos namque paulatim & assidue vacuauimus, propterea quod multam simul vacationem ferre non poterant. At qui sic se habent, hos paulatim & assidue nutriemus. Quod si a principio hos viribus adhuc valentibus, curados susceperimus, nec paulatim eos cibabimus. Possunt namque ipsi vel quod liberius semel datum est nutrimentum superare. Tanquam autem eos qui ex crudi humoris multitudine syncope periclitantur, prorsus periclitari diximus, si vel iecur his, vel ventriculum phlegmone obsedit: item de quibus nunc agere instituimus, insanabiles sunt existimandi, si viribus iam languentibus aliquid eorum viscus phlegmone infestetur, quando nec assidue hos nutrire fas est, sed tantum in remissionibus, nec seruare eos si non nutriantur licet, in eiusmodi affectibus mortifera illa species in facie celeriter apparet, Nasus acutus, oculi caui, & reliqua quae deinceps sunt adscripta. Nam siue multum excernant, siue vigilent, siue tristentur, siue non cito nutriantur, protinus eiusmodi faciem habent. Porro si alicuius horum, aut etiam plurium occasione, tales esse videbuntur, minus esse malum putabis, quam si absque hijs essent emaciati. Sin absque hijs tales appareant, perniciosum iudicabis, atque hoc amplius, si a principio morbi eam habeant speciem. Neque enim dum conquaretur, sufficient. Atque ob id Hippocrates dixit, si liquid eiusmodi consenserit, minus subesse periculi putandum. In morbi namque principio (ut praedixi) etiam si cum aliquo dictorum in eo sint statum, haudquaquam id bonum est, ceterum minus id periculi minatur, quam si cum horum nullo, immo ex spiritu ipso prompte digesto. Non solum autem extenuatis ad eum modum spiritu horum & sanguine, digestio saepe incidere afflueuit: sed et expultrice vi per vniuersam corporis molem imoderatius concitata. Id quod incidere maxime ex imbecillitate retentricis solet. Sane nutrire quicquid horum inciderit, est necesse: sicut et corporis summa densare, non secus quam priorum rarefacere. Cum. n. maxime

per syncopem et animi deliquit sine lipopsychiam differunt colligo. De 2. ad glauco. cap. 1. q.

et ea 2. et cris. cap. 5. et ea

et progn. 8.

et alia de 7. de morbis acutis et de febribus. i. sed quia propter digeratur periculosum.

A maxime ij affectus inter se dissideant, et praesidiorum speciem diuersissimam requirunt. Ergo frigidum ijs aerem adstringentemq; comparabimus: qui quoadmodum fiat, prius est dictum. Vngendi praeterea sunt adstrictor ijs vnguentis: Tum cibi ijs dandi, qui non admodum prompte dissoluant, non aqua mulsā, non ptisanā cremor: sed panis, & forbitio ex alica, & fructus austeri, & q non facile corrumpant, tum ipsi per se, tum uero & cū pane: et alica quē in aqua sit cocta. Dabis uero aliquādo ijs & oua, praecipueq; eorum vitellos. Album enim eorum aegre concoquitur: Praeterea gallinaceorum, qui lacte sint alti, testiculos: itemq; suillum cerebrum: sed vel diligenter assum, (quando si cruentum detur, summpere laedit) vel in albo iure legitime elixum, porro & anetho iniectis. Deniq; omni ratione agendum, vt & succorum materiam crassiolem reddas, & cutim densas, & exhalationem inhibeas. Vinum uero ijs aquosum necessarium inter initia est, sumptum post cibum. Quod si ex sententia nobis oia responderint, et carni ijs aliquid nutritimēti post alia dabimus: potissimum post quartum diem: succis qui febrem excitauerunt, iam ad concoctionem uenientibus. Tali affectu laborantis iuuenis, in decimo libro meminimus, quem (vt dixi) quotidie nutriui, idq; ante accessionem potissimum. tum quem admodum semel dedita opa non exhibito illi cibo, accessio cum syncope inuaserit, memorauimus. Ergo in omnibus eiusmodi curationibus, si iam deprehensus syncope cubans est, omnis sollicitudo medētis ad symptoma uertitur: Sin nō dum ea premis, utriusq; curā habebit, & ut symptoma non incidat, & ut morbus paulatim discutiat. Celerius aut hunc discuteremus, si nullus symptomatis subesset metus. Quippe qui multitudine crudi succi grauat, hunc, si modo iustā semel uacuationē ferre posset, nec metus aliquis syncopes impēderet, semel arbitror uacuatū a morbo explicaremus. Eum uero cuius spiritus & succi facile exhalant, si ante accessionem cibare non cogere mur, longiorem illi morbu certe non redderemus. Ac de ijs quidem haec mihi dixisse sit satis.

De reliquis syncopes causis, ac primum de affectibus quibus dolores succedunt. CAP. 7.

Nunc reliquas occasiones, quibus syncope succedunt, deinceps referemus. Hae sunt numero quatuor: dolor uehemens, uigiliae, immodica uentris inanitio, ac si in ijs qui aliena loquuntur, aliquādo motus, sed & quintam, si non displicet, addas: nempe principiorum intemperiem: de qua in calce libri agemus: idcirco maxime q dupliciter prouenit, uel quia in nudis qualitibus particulae alterant: uel quia uitiosus aliquis succus in has recipitur. Deinceps igitur de oibus q memorauimus, est agendum, initio a doloribus sumpto. Ergo si causam ipsam, unde dolor excitat, adimere possis, ita utiq; contra symptoma non pugnaueris, sed egritudine curaueris. Sed si qua occasione prohibitus, affectui submouendo intentū esse non licet, uehementiā doloris mitigabis. Verū qm nec dolorū causas submouere, nec uehementiam eorum remittere fas est, nisi intellexeris cuius uitio is dolor in cubantis corpore excitetur, perpendenda prius tū causa dolorū sunt, tū uero signa quibus haec dignosci queant. Nā cum sensui plerunq; parū pateant, hominē qui in tali speculatione sit exercitatus, nimirū postulant. Itaq; cū nobis in alijs operibus non pauca de dolorū generatione sint praecpta, ipsorumq; oium opportunum tēpus iam uenerit, necessum arbitror totam eorū rationem summam percurre. Quoniam igitur in aialis corpore oibus consentientibus factis, non omnes partes sensiles sunt, manifestum est, quae prorsus sunt insensiles, eas non dolituras. Igitur cū sensibiles duntaxat dolor accidat, sequens est ut aestimemus eiusmodi ne corpora perpetuo sint dolitura: an vno aliquo tempore, cū uidelicet ortus in his crucians affectus sit. At si ipsa euidencia nos docet multum esse temporis, quo nihil omnino dolēamus, non obscurum est certo aliquo tempore, quo scilicet excitatur in singulis quae dolent, crucians affectus, necesse esse ea dolere. Ergo si inuentum nobis fuerit quanam affectio ea sit, quae in sensibilibus corporibus orta facit ut animal doleat: utiq; & quod quaerimus, iam fuerit inuentū. Hic igitur ab ijs naturalibus notionibus, quae omnibus nobis sunt cōmunes, procedere methodo ad id quod considerandum proponitur, conueniet. Porro naturalis notio nos docet uitium id corporis ex quo sit doliturum, aut cōtinuitatis diuisionē oportere esse, aut alterationem aliquā.

Dta etiam nō incommode dictum ijs est, qui ex insensibilibus, uel insensibilibus, uel incompatilibus elementis corpus componunt, affectum unde dolor nascatur, prorsus si inueniri non posse. Quippe quae tantummodo tangunt, eorum nihil uidetur dolorificum. At talia corpora tantum se inuicem tangunt. Quod si non contingant modo, sed etiam se inuicem in concursu frangant, ad dolorem creandū nihilo plus conferunt, si q frangunt, insensilia statuunt: nisi et lapides cū diuiduntur, dolore affici dicemus. Verum de his latius tum alibi, tum in quinto de Asclepiadis placitis disseruimus. Nunc autem confessum hoc principium fumentes, necesse esse ut affectus, qui dolorem excitet, uel diuisio sit, uel alteratio illud etiam memoria repetamus, ne alterationem quidem ipsam sensim irrepentē, dolorem afferre animali posse: sed quae dolore animal afficiet, eam mutationem tum confertim factam, tum uero uolentam esse debere. Videtur enim corpora non solū cum in habitum contra naturam confertim aguntur, tristēm mutationem sentire: sed etiā in ipso ad naturalē statum suum reditu (nisi eum paulatim accipiant) cruciari. Scimus, n. qui in uehemēti frigore iter fecerunt, eos cum sese non sensim, sed semel calfacere pperarent, dolore circa unguis radices adeo uehementi affectos, vt ferre non possent. Illud uero inquirere an ipsum quod uehementem

* c'wāpōi

* Nō ēi antiq;

* ē u' ou' p'ou' id est
cruentū est in
impresis ē u' ou'
p'ou', qd subteru
dū ab aliquibus
uertitur, est in
manu scriptis.

* Nō habet in
codicibus graecis
antiquis haec
dictio, ueris.
τ'ε'ν'ι' τ'α'ν' π'α'ρ'
p'α'π'α'ι'δ'ι'ο'ν'.

* τ'α'π'ο'ρ' α'ν'ω.

cap. 7.

Vit. l. p. 1. & 2. & 3.

Vit. ca. 2. & lo. aff.
cap. 5. ca. 3. & comp.
m. d. loc. cap. p. ad cap.
80. antiq. medica.

* oppositū huius ut dicitur Gal: p. 1. & caus. symp. cap. 6. 3. fol. 16. 6.
pro huius apparenis contradictionis sotozo Vit. Manard. lib. 15. Epist. 4. fol. 392.

Gal. methodi medendi

menter exalfacit, aut refrigerat, diuisionem aliquam continui efficiat, longiore fortasse disputa-
 tione eget: Et vtique hoc ostensum à nobis est in commentarijs de simplicium medicamentorū
 facultatibus. Verum quid agendo, quæ vehementer vel exalfaciunt, vel refrigerant, dolorem
 inferant, quærere, ad rem propositam minime est necesse. Siue enim vt substantiæ sensibilium
 continuitatem diuidentia, siue vt eam semel & confertim alterantia, id ad eorum inuentionem,
 quæ dolorem leuabunt, nihil refert, modo sciamus, quod violēter uel exalfacit uel refrigerat, id
 sentiētia corpora dolore afficere. Ergo si cœpisse ab euidentibus conueniet, euidenter autem vi-
 dentur eorum quæ corporibus nostris propinquāt, hæc sola esse dolorifica & quæ vehementer
 vel exalfaciant uel refrigerent, & quæ substantiæ continuitatem diuidant: (hæc autem sunt quæ
 vel contundunt, vel incidunt, uel distendunt) vtique curationis eorum inuentionem quæremus
 via aliqua insistentes, quæ à quærendorum natura sit accepta, quæ methodos appellatur. Rursus
 igitur supra repetentes dicamus. Quoniam id quærimus, quemadmodum in morbis dolore af-
 fligamur, vbi nihil nobis extrinsecus triste appropinquat: necesse est aliquam talem causam in
 corpore quæramus, quæ scilicet vehementer exalfaciens, vel refrigerans, vel diuidens substan-
 tiam sensilis alicuius corporis, nos excruciet. Ac primum illud speculabimur, cuiusnam esse natu-
 ræ debeat, quod continuitatem diuidet. Necesse igitur est uel ruptionem, uel contusionem, uel
 erosionem esse affectum eum qui diuisionem continui faciat. At vero ruptione ex diffētionem qua-
 dam, contusio ex grauante, erolio ex mordente prouenit qualitate. Ergo cum nihil extrinsecus
 sit, quod vel distendat, uel grauēt, uel erodat, sed ex seipso horum aliquid corpus sentiat: neminē
 latere potest distentionem ab aliqua intrinsecus substantia, quæ multitudīne sua corpus se conti-
 nens distendat, aut immodica siccitate prouenire: contusionem, ex eo quod aliquid corpus f. ab
 externo f. super ceciderit, quod uel durum, uel magnum, uel graue, uel simul ambo fuit: erosionē
 vero, ex succo aliquo, cui mordens natura insit. Igitur vbi uehemens dolor vrget, scrutandum no-
 bis est, an succus plurimus, an spiritus cui non sit exitus, an grauis moles, an mordens humor, an
 siccus affectus subsit: Ad hæc, ueluti inter initia est definitum, an aliquid quod valenter exalfaci-
 at, uel refrigeret. Quorum ipsorum quoq; rursus causæ, uel in spiritu, uel in humoribus, uel in
 solidis ipsis sunt statuendæ. Quicquid enim eorum uehementē exalfactum refrigeratum ue sit,
 quando quod vicinum est tangit, dolorificum illi redditur. Igitur quemadmodum singula quæ
 comprehendimus agnosci possint, tum vero quod tum omnium habeamus manifestas notas,
 quodq; si aliud quicquam, etiam causarum & affectuum quæ sensum fugiunt agnitio, ex multa
 exercitatione, & curiosa omnium perpenſione nobis tandem pariatur, alibi monstratū est. Nūc
 vero id considerare propositum nobis non est, immo solam ipsam medendi methodum perſeq.
 Ex qua scienter perſpecta, quantum auxilium compēdiumq; medicis non ad præſidiōrū modo
 curationumq; facultatem, sed etiam ad affectus aliquando agnitionem comparetur, sæpe vobis
 in ipsis agrotantibus manifeste ostendī. quorum iam duos tres ue, qui haud pridem sunt sanati,
 referam. Vnus. n. vt scis, quadragenarius erat, qui cum colo laborare putaretur, non modo ni-
 hil est f. a fomentis tum humidis tum siccis leuatus, sed nec cataplasmatibus, nec clysteribus, quibus
 scilicet publice vt in eiusmodi affectibus solent: verū etiam à plurimis eorum exacerbatus. Nā à
 rutaceo oleo per sedem infuso deterius habuit, itemq; à castoreo. quin etiam vbi mel coctum cū
 pipere assumpsit, extremis doloribus est afflictus. Iam cum cremorem cocti fœni græci vnā cum
 melle accepisset, uehementer est irritatus. Ipse igitur, vbi mordentes succos in tunicis intestinorū
 immerſos conieci, qui scilicet secum vnā corrumperent tum ea quæ per inferiora essent infusa, tū
 ea quæ per os sumebat, exhibui hominī nutrimentum, quod non facile corrumperetur. Deinde
 cum minus eum cruciatum intellexi, vitiosos humores purgandos iudicauī. Cum vero aptissimū
 ad eiusmodi vitiosos humores esset medicamentum quod ex aloe componitur, quodq; iam vul-
 go picran appellant, vtique semel hominem iuste purgare non sum ausus, q̄ doloribus & inedia
 duobus mensibus confectus esset. Verum ex quibusdam interuallis moderate id faciens, quin de-
 cim circiter diebus hominem (vt scis) prorsus sanauī: idq; nullo præterea adhibito præſidiō. Atq;
 hic quidem illo primum tempore sic est vexatus, nunquam prius intestini dolorem expertus.
 At alius iuuenis huic quidē atate propē par, sed qui sæpe ante colicis cruciatibus fuerat affectus,
 accepto scammoniæ succo fuit purgatus. Cum autem bene largiter fuisset vacuatus, primo qui-
 dem die vesperi in balneo lotus, mox ptisanae cremorem sumens, post piscem quoq; comedens,
 nocte ea quæ ceperat, euomuit. Secundo die itidem lauitus, comedit primum lactucam, mox
 auium carnis aliquid in albo iure elixæ. ab hac alicam ex aqua sumpsit, vino austero iniecto. Vbi
 vero ab ijs mediocriter se habere est visus, etiam tertio die nutritus similiter est. Reddidit tamen
 per aluum plura quàm pro ciborum portione: eaq; cum morsu. Deinde quarto die etiam magis
 dolere sibi ventrem sensit: & cum se in balneo alicubi frigus accepisse imprudentem putasset, ru-
 taceum sibi oleū per sedem infundens, non solum uehementissime est vexatus, sed etiam liquidā
 deiectionem copiosissimā excreuit, quod facile declarauit aliquid à toto corpore ad loca ventris
 deferri. Post deinde p̄ circuitus similis redibat cruciatus. Audientes autē eius symptomata, intelle-
 ximus noxā ex scāmōniā in illis maxime intestinis procubuisse, quæ prius etiam fuerant imbecil-
 la sic,

B

F

G

H

It. cap. de lo. aff. cap. 9. 9.

It. 5. lib. 7. cap. 11. fol. 9.

† ē v̄ dōber. i. ab interno, est in aliquibus cod. grecis, et ita uel def. eē legēdū.

** iūtopiav.*

† ō pō karavv ἡλίου καὶ πυρίαν. i. a p̄ fusionibus & fomentis, & ita ē inferens.

A la sic, vt quasi fluxionis quidam exortus esset affectus. Ergo quemadmodum hunc quoque sanauimus, scis. Abijcere enim iussi praesidia colica: alicaque calente, quae cocta in aqua esset, nutriri, immixtis ei mali punici granis. Cum autem tota nocte citra dolorem dormiuisset, miratus profectio est remedium nouitatem: rogauitque quid esset bibendum. Dedimus itaque bibendum dilutum rhois cremorem: quod videlicet, siue aliqua esset in summo intestino facta vlcerosa affectio, eam adstringeret, siue etiam ex consuetudine aliquid ex superioribus locis in partem afflictam conflueret, id reprimeret, prandioque eodem uti iussimus: deinde ad vesperam coenare pane puro madefactio in vino aliquo naturaliter quidem austero, sed veteri. Concessimus praeterea ut austerum quaecumque vellet fructum sumeret, siue malum, siue pyrum, siue punicum. Simili ratione etiam tertio die cibatus, in quarto theriacem bibit, sanusque omnino est redditus: ac de caetero ad consuetam reuersus, nullum sensit incommodum. Simili genere & alteri cuidam in aestate affecto, cum sitibundus admodum esset, supra alia quae memorauimus, etiam frigida potione uti permisi. Ergo ne requiras in omni affectu eiusmodi notas, quales in pleuritide vel dysenteria apparent. Quippe scientifica est morborum id genus agnitio, certis videlicet definitisque notis comparata: cum eorum qui proxime sunt dicti, coniecturalis agnitio sit: ac solis istis inueniri potis, qui exacte cuiusque morbi propria curationem norint. Quare quoniam de hac proposita nunc disputatio est, ipsam per se absoluamus. Nec affectuum agnitiones attingamus: maxime quae ex coniecturalibus notis incipientes, cum eorum quae profunt obliuiscuntur, cognitione sunt coniunctae. Methodum enim in istis, atque et exercitationem, in morborum agnitioibus seorsum per se fecimus: quod scilicet arte quis instructus, in omni egrotum locum qui affligitur, tum ipsius affectum, sicuti nos, inueniat.

Ratio curandi dolores.

CAP. 8.

Ergo reuertamur ad affectus, qui dolores excitant. Si sanguinis abundantia sit, quod diffendat, veluti profectio in phlegmone fieri solet, protinus ubi vires aegri valentes sunt, sanguis mittendus est. Sed si is vel sanguinis missionem timeat, vel imbecillis viribus sit, tum reuellendus in diuersum sanguis est, tum per propinqua deriuandus. Dictumque nobis prius est, quemadmodum haec fieri conueniat. Quod si his peractis dolor etiam persistat, patet profectio in aegrotante particula impactum esse quod contristat. Patet uero non minus & quae curatio ipsa per digerentia medicamenta sit molienda. Pari ratione & qui ex flatuoso spiritu dolores sunt, curabimus: sed simul in his potius tum extenuantibus cibis, tum potione, tum per sedem iniectionibus, tum cataplasmatum, tum humidis siccisque fomentis auxiliantes. Sin moles aliqua grauando contundendo uel dolorem exciter, molli ipsi est medendum. Sin mordens humor est qui affligit, aduersissima huic sunt quae extenuant & calfaciunt. Postulat namque huius generis affectus, si modo curandus est, ut ea quae contristant, vacuentur, si id oino fieri nequeat, ut per epicrasin sanetur. Sin id quoque fieri non possit, ut quae torpore inferant, medicamenta exhibeantur. Quae quaeque sunt reliquorum communia, minus tamen hos affectus quam alios laedunt. Quippe tenuis consistentia, & calidarum virtutum plurimi talium humorum sunt: quae autem ex papaueris succo, & alterco, & eo modo frigidis composita medicamenta sunt, simul omnino & refrigerant & siccant, qua ratione non solum ut sensui torporem inducentia salutaria sunt: sed et ut humorum tenuitatem cogentia atque crassantia, praeterea uehementem calorem refrigerantia. Vbi vero crassi glutinosique humores exuperant, alienissima sunt quae torporem inducunt: cauendusque magnopere in eiusmodi affectibus eorum usus est. Sed nec alioqui comitatur eiusmodi succos, modo soli sint, dolor uehemens. Si vero ex accidenti aliquo coniunctus his halituosus spiritus est, qui ex istis quibus continetur corporibus erumpere prorsus non potest, grauissimis omnino doloribus, qui ita se habent, cruciantur. Porro accidit id illis duplici ex causa, vel obstructione, vel calore. Nam & obstructio spiritum cohibet, nec exire permittit: & crassa glutinosaque cum calefiunt, flatuosum spiritum gignere solent. Eiusmodi sane affectus istis, qui se cibis natura frigidis, & consistentia crassis ac glutinosis referunt, quoniam in ipsis intestinorum tunicis flatuosus spiritus continetur, potissimum incidit. Nam cum haec duplices sint, ubi medio earum spatio eiusmodi collectus humor est, in flatulentum mutatur spiritum. Sane is & crassus, & frigidus, & tardus motus est. Vbi igitur tum retinetur, tum tunicas distendit, tum succus unde oritur, intestini partes quas contingit, uehementer refrigerat, duplici occasione affliguntur qui sic laborant. Ac ad tempus quidem, ubi torporem faciens medicamen biberunt, prorsus indolentes reddunt: caeterum affectus his omnino sit maior. Nam & intestinorum tunicae medicamentorum frigiditate densiores, minusque flatui transmittendo habiles redduntur: & humor ipse tum crassior, tum ad motum ineptior euadit. Itaque & spatio longiore ad aegri curationem, & medico qui egregie in arte sit exercitatus, est opus. Nisi enim certa ratione postmodum, curationem aggredietur, verendum erit ne succi secundo in flatuosum spiritum versi, eundem dolorem renouent: unde rursus stupefacientium aliquid medicamentorum exhiberi sit opus: eadem scilicet necessitate urgente. Ac pari modo tertio & quarto & saepe deinceps, quoad homo insanabilis effectus, in malum totius corporis habitum perueniat, & post longa tandem tedia pereat. Quo pacto igitur dolores eos, quos frigidus humor in medio intestinorum interclusus excitauit, sanare conueniat: Sane non perusionibus, & cataplasmatum quae valenter excalfaciunt, Quippe lecti omnes

Gal. methodi medendi

omnes crassiq; & frigidi humores, ab ijs quæ calfaciunt, nisi et valenter digerant, liquantur, ac in flatum mutantur. Conuenit igitur eos incidere simul & concoquere, quas res tenuantia medicamenta præstabunt: potissimum tamen si calida vehementer non sint. Quod aut horum quoq; ipsorum ea maxime deligenda sint, quæ magis flatum discutiant, magisq; siccant, nemini potest dubium esse. Sapeq; ex plebe non paucos audias minus sibi dolere colon affirmantes, cum nec ipsis cataplasma imponitur, nec oleo aliquo perfunduntur, nec per clysterem aliquid infunditur. Et sane qui generosi animi fortesq; sunt, si mediocri vtuntur victu, tutius longiore in tempore percurantur, quam qui violenter (vt dictum est) calfacientibus vtuntur. A nullo enim in eiusmodi succis tam est metuendum, quam a calore, qui eos liquet, atq; in flatum vertat, sed digerere non valeat. Vidimus nanq; ex agrestibus operis quempiam, qui vbi coli dolorem sensit, protinus se cinxit: cum cingi ante non soleret, comedit autem cum pane allium, nullum dimittens consuetum opus, nec toto die quicquam bibit, sed vesperi meracius: ab his & tota nocte dormiuit, & mane ab omni dolore plane liber surrexit. Est enim profecto allium ex eorum ciborum genere, qui & flatum discutiant, & minime sitim inferant. Sunt qui parum id experti existiment maiorem quam cepas sitim excitare: sed plane errore: cum non modo non maiorem quam capæ, sed nec omnino sitim faciat. Idem omnium plane eduliorum maxime flatum discutit. Itaq; ipse certe agrestium theriacæ id appello. Ac si quis vel Thracas, vel Gallos, vel deniq; qui frigidam regionem incolunt, vel si alijs vetuerit, non leuiter ijs hominibus nocuerit. Ac quos ex supradicta causa vehemens intestinorum dolor citra febrem exercet, ijs & allium esse licet, & theriacen bibere: quippe quæ eiusmodi affectibus magnopere subuenit. At si cum febre vna talis dolor aliquando incidat: principio quidem, si id ferunt, fomentum siccum ex milio est adhibendum. Si ab hoc non quiescat, semen aliquod, quod flatum dissipet, in oleo, quod tenuium sit partium, coquere; mox per linteam, quod purum sit, oleum colare; deinde anseris seuum in oleo liquare, & per sedem infundere oportebit. Si anseris seuum non sit, gallinaceo est vtendum; in primisq; curandum, vt sit expers salis. esto autem nec admodum vetus. licet vero & recenti vti: præsertim anserino. At si neq; ex hoc remittuntur dolores, secundo rursus iniiciendum idem est: adiecta etiam annum castorei, & papaueris succi, vtriusq; fabæ non amplius magnitudine. Olei vero hemina modus esto, excipitur & lanula ex hoc medicamento aliquid. Debetiq; appensa forti filo, quam penitissime in rectum intestinum dimitti: quod vtiq; & cum libet id facile recipiatur, & euidentem conferat vtilitatem. Ad eundem modum & oculorum & aurium dolores qui ex huiusmodi humore, aut spiritu flatulento in febre excitantur, sedare conueniet: tum fomento ex milio, quoniam id omnium & leuissimum est, & maxime siccans: quodq; ab eo defluit, innoxium expersq; morsus est; tum auribus medicamentum id quod ex castoreo & papaueris succo conficitur, infundentibus: quo scilicet ad talia vti solemus. Liquor quo hæc liquantur, sapa esto: quod apud nos vocant Hepsma, pleriq; medicorum Siræon græce appellant. Quod si imponi cataplasma aliquando oportebit, papauerum capitibus in aqua coctis, ac foeni græci, vel hordei, vel lini seminis farina aque immissa, cataplasma conficies. Scire autem licet medicamentum, quod castoreum recipit, non solum aurium sedare dolorem: sed etiam oculorum, & dentium, si auribus instilletur. Nam vero collyria quæ ex opio fiunt, vehementissimos oculorum dolores remittere, omnes norunt. Vtendumq; (vt prædiximus) his est, cum maxima necessitas vrget: illud minime ignorantibus particulas ipsas non nihil ledendas, imbecillioresq; in reliquam vitam ex refrigeratione futuras: cæterum salutis hominis in præsens, ipsam futuram postea noxam posthabentibus. Si quidem non paucos eorum qui his sunt vsi, eo infirmitatis venisse, vt alij ferè nihil omnino viderent, alij propemodum surdi forent, id omnibus iam notum est. Itaq; nos, si quædo cogimur his vti, postmodum in sanitatis tempore particulas ipsas excalfacimus: nempe auribus oleum id, quod solū castoreum habet, infundentes: oculis vero collyria quæ tantum excalfaciant. Ad quod scilicet munus maxime id probamus, quod ex cinnamomo conficitur. Ac de doloribus quidem, qui ex crassis glutinosis ue, aut frigidis succis, vel et flatuoso spiritu excitantur, hæc tenus abunde. Similis nanq; est eorum omnium curatio, vt quæ per comprehensas iam materias perficiatur: nisi q; is, qui spiritum flatuosum comitatur, propriam quandam curationem est sortitus, ex cucurbita cum flamma copiosa subinde admota. Videbitq; tibi præsidium hoc in huiusmodi affectibus, incantamenti cuiusquam simile quid efficere: siue hi in intestinis, siue in quavis corporis particula sunt excitati. Illico enim cucurbita admota, qui spiritu flatuoso cruciantur, tum a dolore liberi, tum omnino sani redduntur. Quos vero non spiritus modo flatuosus, sed etiam humor quispiam, vnde is oritur, male habet, ijs illico ad tempus dolor sedatur, redit tamen vel in sequente nocte, vel postridie, vel etiam tertio die similis dolor: ac potissimum vbi in victu aliquid deliquerint, aut importunus particulas excalfecerint. Tibi vero hoc quoq; maximum indicium affectus erit: ac curationem pro ratione prosequeris, nec impese particulam excalfaciens, & tenuatoria curationis ratione vtens. Quod si in ventre quoq; taliū quispiam incidat, mirifice hi ex acrium iniectione leuantur. Sed percuranda in his primum doloris accessio est, admota scilicet cucurbita, quò ventosus digeratur spiritus. Post id vacuandus humor est, infuso per sedem eiusmodi medicamentorum aliquo. Ego vero oleo quopiam tenuis substantie

*βιβαδρεπον
i. firmi est in
antiquis id qd
vide et voluit
se intelligere
Linac. ouvro
adrepov aut in
impressis id est
citus.

L. c. 5. cap. p. huius. B.
= 7 ibi.

galen. 5.

vti

A uti assuevit, rutam incoquens. Porro aliqui in tali curandi ratione, ubi oleum acceperunt, maximo dolore cruciantur. postea exiguo interposito spatio excernunt humorem vitreum: atque ex hoc protinus simul & a dolore & ab affectu liberantur. Quippe sublata causa, que spiritum flatuosum gignit, omnia conquiescunt. His humoribus contrariam maxime naturam habent, qui tenues sunt atque acres: sed similem dolorem inferunt: nonnunquam autem & convulsiones crebras accersunt: utique cum in ore ventriculi sunt collecti: veluti dudum illi contigit, qui paulo post aeruginosum humorem euomuit. Satius vero sit non aeruginosum ipsum dicere, sed exactam plane aeruginem. Talis namque erat, qualis pulcherrima est erugo. Verum huic adolescenti cum convulsione & syncope, et gutta quedam frigida, & pulsus in summo gradu parui erant. Ex quibus cum conijcerem in ore ventriculi, quem publice stomachum vocant, mordentem aliquem contineri humorem, dedi illi aquam tepidam bibere. postquam protinus tale quid euomuit, quale si ipse facere velles, floridissimam aeruginem aqua misceres. Cum igitur talis humor in ventriculo consistit, vomitu est expellendus: cum in intestinis, injicere per sedem conveniet, quod eluere eiusmodi humorem sit aptum. At id deterius sit omnino oportebit: Cum autem talium plurima mordeant, commodissime ex his aliquod deligitur cui morsus ablit. Eius generis maxime est pitissana cremor. Cibi vero exhibendi his sunt, qui & boni sint succi, nec facile corrumpantur. quorum et exempla in priore libro iam tradita habes. Quoniam vero et eorum, qui ex siccitate vehementi tenduntur crucianturque, mentionem feci, satius fuerit de his et aliquid apponere. Scire namque licet eiusmodi affectum, si modo curabitur, humectationem postulare: ceterum, curatu perdifficilem esse, vel potius qui curari omnino non possit, si febris occasione est contractus. Succedit maxime exitiali phrenitidi. Nec sanatum quempiam ita convulsorum aut ipse vidi, aut alium narrantem audivi. Nam temere convulsio, vel ex repletione nervosarum partium incidit: (qua ratione eos quos magna phlegmone premit, adoritur) vel ex mordente & tenui humore, qui nervosa corpora rodat, vel ex ingenti frigore, quod tale quippiam quale gelu efficit. Atque he tres convulsiones subinde percurantur. Sed quae ex nervosarum partium siccitate provenit, insanabilis est. Quippe etiam in libro de marasmo docuimus solidorum corporum siccitatem omnino esse insanabilem. Quo minus adiacendum quicquam de eiusmodi symptomatis praeterea puto: sed nec de ijs quae vitio immodice vacuationis, vel per alium, vel per vomitum, vel per sanguinis profusionem, incidunt: quod & antea de his mediocriter sit dictum, & posthac dicere sit necessarium: potissimum cum mihi de tumoribus, qui praeter naturam incidunt, erit agendum. Itaque librum hunc iam claudam: quando de symptomatis ijs, quae utique tractatu maxime erant necessaria, & praecipue quae cum febrium affectibus ipsis sunt connexa, abunde disserui.

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST
DE MORBIS CURANDIS,
LIBER TERTIVSDECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Inflammationes, ac reliquos praeter naturam tumores curare docet, idque indicatio-
nibus diligenter adscriptis, ac ijs maxime quae sumuntur ex affecta parte.

D Quid haecenus hoc opere actum est, quid hoc libro agendum; ac de duplici inflammatione. CAP. I.

D Vo iam genera morborum quemadmodum quis methodo sanet, docuimus: alterum in intemperie positum, cui antiqua est appellatio: alterum, cui nos nomen indidimus continuitatis solutionem. De qua prima in tertio, quarto, quinto, ac sexto horum commentariorum praecipimus. Post eam de ijs quae in intemperie consistunt, usque ad duodecimum egimus. In hoc vero totius operis tertio decimo de tumoribus qui praeter naturam incidunt, disserere incipiemus. in quibus. scilicet partes a naturali habitu in quantitate recesserunt. Sanne sanitatem, an naturalem habitum dixeris, ad ea quae nunc paramus, nihil intersit. At cum plures specie affectiones in his sint, primum agemus de phlegmone. Expedit. nam ab hac coepisse, & quae frequentissime incidit, & quae febres, aliaque symptomata periculosissima excitet. Cum autem veteres Phlogosin (quam inflammationem interpretere) subinde phlegmonem appellant, sciri volumus non hoc loco nos de hac phlegmone disserere; sed ea quae supra inflammationem, tensionem quoque in particula facit, quam non modo ipsi tactu deprehendamus, sed et ipse aeger se proprio sensu advertat. Quinetiam pro tensionis modo tangenti quoque renitit pars phlegmone obfusa; auctiorque est quam pro naturali habitu; nec dolor illi deest, maior minorve. Cum quo nonnunquam & pulsationis est sensus, cum. scilicet malum amplius increvit: ac potissimum cum suppurat. Rubor

* οὐντόνους. i. vehementes

* τὸ τῆς

* τὰ πολλὰ. i. saepe numero

* τὸ τῆς ἰσῆς ὄνομα? μίνος συναισθησιος. i. eo sensu qui peculiariter συναισθησιος (quasi esse sensum dixeris) appellatur. * συναισθησιος

vit. ca. 2. t. lo. aff. cap. 3. b

vit. 5. aphor. com. 4. c.

vit. ca. 2. i. aph. com. 4. c. ce. 7. huius. cap. 3.

2. t. lo. aff. cap. 3.